Ner 36. z Warszawy Roku 1795. d. 9. Maia w Sobotę.

# KORRESPONDENT WARSZAWSKI y ZAGRANICZNY.

z *Warszawy*.

Stosownie do wydanego Procefsu od JW. *Albertrandego* Adminiftr: Officyała Warszawfkiego, w dzień S. *Stanisława* Bifkupa odprawiło się nabożeńftwo po Kościołach tuteyszych z wyftawieniem Nayśw: Sakramentu, nakształt Czterdziefto-godzinnego przez cały dzień nabożeńftwa, z Kazaniami rano i w wieczor mianemi. W Kościele zaś *S. Krzyża* w czasie Summy, przez JW. *Malinowfkiego* Bifkupa Cynneńfkiego, Pontyfikalnie odprawioney, miał Kazanie JX. *Prażmowfki* Kanonik Warszawfki. Na tym nabożeńftwie JW. *Suwarow* Feld Marszałek woyfk Rofsyifkich, *Bukshewden* w Warszawie i Prowincyach sobie powierzonych rząd utrzymuiący, tudzież Generałowie i Sztabs-Officerów Rofs: oraz Kawalerowie S. Stanifława przytomnemi byli.

Z Grodna dn: 2. Maia.

## *Uniwersał zalecaiący, aby pola iarzyną zasiane były.*

W celu dobra powfzechnego, oraz zapobiegaiąc niedoftatkowi z naftępnych nieurodzaiow wyniknąć mogącemu, tym Uniwersałem wszelkim Ziemfkim, zaftawnym, Dzierżawnym i wszelkiego imienia Pofsefsorom do wiadomości podaię i zalecam, ażeby Włościan swoich w teraźnieyszym czasie potrzebnym opatrywali wyżywieniem, dbali razem, aby pola tak Dworcze, iako i wieyfkie zasiewem Jarzynnym zasiane były, do czego ziarna Panowie Włośaianom doftarczyć obowiązuią się. Spodziewam się, iż każdy w dopełnieniu Uniwersału moiego znayduiąc własny swoy interefs, u-

M

wolni mnie od potrzeby przekładania smutnych ſkutków dla tych, którzyby zapomniawszy się na czucia ludzkości i dobro powſzechne, ninieyszemu Zaleceniu moiemu opornemi być okazali się. Dan w Grodnie 17. (28.) Aprila 1795. roku.

(L.S.) *MIK: Xże REPNIN:*

## Uniwersał dozwalaiący wolność handlowania tabaką.

Nayiaśnieyſza IMPERATOROWA Jeymć Pani nasza nayłaſkawsza, chcąc dać dowod naywyższey swoiey dobrotliwości Narodowi Litewſkiemu Berłu Jey poddanemu, raczyła mię upoważnić do ogłoszenia naſtępuiącey publikacyi. Gdy przedaż i całkowity handel Tabaki w dawnieyszym Rządzie do Skarbu Publicznego zupełnie należał, i nikomu z Obywateli bawić się nim nie było wolno; a ztąd naturalnie, ściśnienie handlu, niewygoda, i uciemiężenie dla Obywateli wynikały; oświadczam przeto przez ninieyszą publikacyą wszem w obec i każdemu z osobna; iż wszyſtkim Obywatelom w W. X. Litt: znayduiącym się, wolność zupełna handlowania towarem Tabaki, bez naymnieyszey przeſzkody, czyli to ryczałtem, czyli też częściami, rownie iako i ſprowadzania wszelkich Zagranicznych Tabak, za opłaceniem Ceł Taryffami naznaczonych, daie się i dozwala. Co sie zaś tycze wewnętrzney przedaży Tabak i Tytuniow, która Podatek Soſsowy ſkładała, i ktorego wybor przez przeszłą Kommiſsyą Skarbową Litewſką w roku 1779. Nowembra 27. dnia w Miaſtach Grodnie, Wilnie, Kownie, Brześciu, Nowogrodku i Wiłkomierzu był naznaczony; od takowey wewnętrzney przedaży, ſtosownie do Ordynacyi Kommiſsyi Skarbowey Litewſkiey wyżey wspomnioney, opłata Podatku Soſsowego wybieraną być ma, to ieſt: od Puda iednego Ukraińſkiego czyli Zapruſkiego liſtowey Tabaki hurtem przedaiącey się,

po groszy dziesięć, zaś częściami, po groszy dwadzieścia; od Bakunu hurtem przedawanego, po groszy pięć, częściami po groszy dziesięć. Ta wysoka Nayiaśn: IMPERATOROWEY Jeymci dobroczynność, która Naród Litewſki łaſkawie tą swobodą udarować raczyła, iako ieſt dowodem ſtarania i opieki, około powszechnego ludu dobra, tak zapewne będzie od mieszkańców Litewſkich przyięta z winną wdzięcznością, równie iako też ſłużyć będzie za naymocnieyszą pobudkę do wykonywania obowiązków i przysięgi, których doſkonałe wypełnianie okaże światu, że są godnemi i wiernemi Jey poddanemi. Dan w Grodnie 12. (29.) Aprila 1795. roku.

(L.S.) *MIK: Xże REPNIN.*

---

Z iakiego zrzódła wpłynął do Gazety Bareutſkiey następuiący artykuł, żadney o nim tu decyzyi nie daiąc, zoſtawuiemy czytelnikom do roztrząśnienia wszyſtkie, iż gdyby tey wiadomości punkta cechą pewności były oznaczone, izaliby nie powinny dokładniey być opisane co do mieysca, czasu, i osob do takowego układu należących? W tym więc widoku, i z takim zapewnieniem, iakiego ieſt warte i szacunku i wiary, to doniesienie, tłómaczone tu z Niemieckiego kładniemy ięzyka.

*Wypis z Gazety Bareuth pod Nrem 49. Roku 1795.*

*Z Moguncyi dnia 17. Apryla.* Powszechnie twierdzą w kraiach leżących przy Dunaiu, że Francya, Porta, Szwecya i Dania miniſteryalnie miały się oświadczyć, iż tego

żądaią, aby Król Polski do Stolicy powrócił, i aby tamże rychło kongress między tymże Monarchą, i Potencyami, które Polskę zagarnęły, złożony był, a potym kongressie, aby Seym nastąpił Pacificationis i Konstytucya 1791. Roku znowu przyiętą i utrzymaną została. A ztąd powszechnie tamżę sądzą, iż Rzplta znowu przywrócona będzie do tego stanu, w którym była przed wyż wyrażonym czasem.

Wypis z teyże samey gazety pod nrem 50.

*Z Paryża d. 12 Kwietnia.* Po otrzymanym zwycięstwie Moderantow partyi, nad swemi przeciwnikami mówił Pelet w Konwencyi na Sessyi dnia 8go t. m. względem zewnętrznego i wewnętrznego położenia Francyi wyrażaiąc następne uwagi: „Wszakże za„mieszania w Polszcze do Austryi i Prus „wpływ miały. Wszystko dowodziło, że „Austrya oświadczyłaby się za pomyślno„ścią tego kraiu, gdyby nie była wplątaną „w woynę przeciwko Francyi.

„Nie trzeba zapomnieć, że tegoż czasu „Dwor Wiedeński w celu nayprzyiaźniey„szego swego posrzednictwa, a które skłon„ne być się zdawało do pogodzenia z Fran„cyą, wysłał Pana Merci d'Argenteau do „Londynu, że tegoż czasu Poselstwo Lor„da Spencer w Wiedniu całe skutku zamie„rzonego nie wzięło, a pod ów czas dało „się iawnie widzieć, iż przychodziło iuż „do rozdziału woysk Austryackich od An„gielskich. Ale gdy Kościuszko zbity, War-

„sza wzięta, Polſkaza ś inną poſtać wzięła, na „ten czas Auſtrya nie mogła wniść w żadne negocyacye bez wyſtawienia się na „nieprzyiaźń ſkombinowaney potencyi o„gromney sąsiadki. Udała się za tym do „Gabinetu w St James, który doſtarczaiąc „pieniędzy mógł onę wspierać. Auſtryac„ka polityka zawsze maiąc na pilnym „względzie potencye morſkie, a osobliwie „Anglią uważała onę za sprzymierzoną swo„ię, bez którey pomocy sądziła, iż nie „mogłaby odebrać Niderlandu, a o którego „odzyſkanie naypilnieyszey dokładać zdaie „się usilności.

---

## *WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.*

### ANGLIA.

*Z Londynu d. 21. Kwietnia.* Chociaż oſtatnie gazety Francuzkie donoszą, iż między Francyą i Hiszpanią pokoy iuż zawarty. wielu iednak o pewności wątpi, z przyczyny, iż kondycye nie są wyszczegulnione. Co zaś piszą, iakoby Hiszpania miała obowiązać się Francyi 20. liniowych okrętow przyſtawić, to z domyſłu tylko pochodzi. Inni twierdzą nawet, że Cesarz oświadczył się przed naszym Dworem, iż woyny iuż popierać nie będzie, i że Sardynia iuż kondycye zawarła pokoiu. Wczora mówiono, że Angielſki Gabinet z Francyą Negocyacye tayne zaczyna.

Ostatnia Dworska Gazeta zamyka potwierdzenie wiadomości o ważnych zyskach na okrętach, które Admirał *Colpoys* wczasie ostatniego swego krążenia zdobył. — Francuzka korweta *Jean Bart* od 20. armat i 120. ludzi dnia 39. Marca, także Francuzka Fregata *la Gloire* od 42. armat i 275. ludzi 11. Apryla od Kapitana Lorda *Powlet* są wzięte. Bitwa trwała 58. minut, nieprzyiaciele stracili 40. w zabitych i rannych. Druga Francuzka fregatta *la Gentille*, od 40. armat, zostala wziętą przez Angielski okręt woienny *Annibal* nazwany.

W teyże Gazecie zawiera się rozkaz, aby każdy kaznodzieia głośno odprawował modlitwę, po kazaniu za Króla Jmci *Jerzego*, i Królowę *Charlotte*, tudzież za Xcia *Wallii*, iego małżonkę, i całą familią Królewską.

Miasto *Londyn*, Królowi i Królowey podało adress, winszuiący szczęścia z przyczyny zaślubienia Xcia *Wallii*.

Wczora wieczorem Królowa z córkami, i Xiąże *Wallii* z swą małżonką, pierwszy raz po zaślubieniu byli na komedyi przytomni w *Coventgarden*. Ta komedyalnia, tak była napełniona spektatorami, iż wielu omdlewać poczęło — Wszystkich oczy zwròcone były na Xżnę *Wallii*.

Kraiowe wiadomości donoszą, iż po wielu bardzo miastach, powszechnie bunty wszczynaią się, dla nazbyt wysokiey ceny chleba, i innych żywności, a nayosobli-

wiey w owych miaſtach, gdzię garnizony woyſkowe ſtoią. Trzeba iednak się ſpodziewać rychłego przywrócenia ſpokoyności.

Zkontraktowane ſą niedawno okręta dla przewiezienia zboża z Gdańſka do Anglii.

Wiadomość, że woyſka naſze znayduiące się na wyspie *Saint Domingo*, które do tychczas wſpólnie z Hiſzpańſkiemi działały, maią rozkaz odpłynąć na powrót z tamtąd, potrzebuie dotąd potwierdzenia.

Z Madrytu w naszych Gazetach donoſzą, że tam ſpisek odkryto, który groził rządowey władzy. Mówią, iż 10,000. związkowych na to się umowiło, aby pałac Królewſki otoczyć i Miniſtrów poareſztować, a nakoniec pomordować. Dowodzcy tego ſpiſku, gdy tenże ſzczęśliwie odkryty zoſtał, ſą aresztowani.

Do Ameryki przeznaczony Hiſzpańſki okręt regeſtrowy, który był Francuzom wpadł w ręce, fregata *Aquilon* odebrała nieprzyiaciołom nazad, i do *Portſmouth* zaprowadziła.

Vice Admirałowie czerwoney Bandery *Hughes*, *Eliot*, *Hotham*, Admirałami niebieſkiey ſą mianowani.

Kapitan Antoni *Deare*, który komenderował *Paketbotem the Princeſs Royal*, i doſtał się w niewolą na okręcie Amerykańſkim, z *Dunkierki* umknął, i do *Harwich* przybył. Xiążę *Choiſeul*, i Hrabia *Damas*, którzy także na wyż wſpomnionym *Paketbocie* poimani byli,

iak mówią, są do Paryża poprowadzeni.

Obie izby Parlamentu Irlandyi ustanowiły adress do nowego Vice *Reya Lorda Camden* podać.

Eskadra pod Admirałem *Duncan*, która na pnłnocne morze iest przeznaczona dla bronienia naszego handlu, składa się z czterech liniowych okrętów i 6ciu fregatt. Okręta pod Admirałem *Harwey*, składaią oddzielną eskadrę.

Przed wielą Hollenderskiemi portami krążą Angielskie okręta, które nic, ani wpuszczaią, ani wypuszczaią, i iuż miały niektóre Holenderskie kupiecki okręta zabrać.

## *Czynności Parlamentu.*

W Piątek Hrabia *Mansfield* doniosł o odpowiedzi Króla na adress wyższey izby.— Ta następne zawierała wyrazy: Mylordowie „ Dziękuię wam za oświadczone życzenia przy ślubowinach syna mego Xiążęcia *Wallii*. Nie może bydź mi nic milszego, nad te częste dowody, które odbieram od was o szczerym szacunku ku mnie i przywiązaniu do moiey famili.„ Podobnąż odpowiedź Królowa dała na podany sobie adress. Lord *Carlisle*, *Grenville* i *Mulgraue* deputowani byli do podania adressu winszuiącego Xciu i Xżney *Wallii*.

Lord *Thurlow*, wniosł ważny proiekt zbliżaiący do końca, długi process sprawy Pane *Heshings*, to iest: aby w następny czwartek ostateczny wyrok nastąpił. Imie każde-

go Para, zacząwszy od naymłodszego Barona w Westminsterhale zawołane będzie, każdy na swym będąc mieyscu podług stopnia swey godności, z przyłożeniem prawey ręki do piersi zdanie swe wyrazi, iż winny, lub nie winny! Ostatnia kreska, iak dochodzić można, będzie prawie powszechnym wyrokiem. Wczora Lorda *Kenyon* pierwszy raz bill został przeczytany, który lepsze urządzenie prawa w zachodzących kłótniach między kredytorami i dłużnikami zawiera, dla rozciągnienia, ile możności ulgi losu przykrego na nie wypłacaiących długi, którzy nie przez iakową lekkomyślność do tego stanu przyszli.

Mówca niższey izby przeczytał odpowiedź, którą Król na adress ludu wydał, a ta iest następna. „Przyimuię znaywię„kszym ukontentowaniem ten adress, który „mi dla tego nayosobliwiey iest przyiemny, „iż ten świeżo przekonywa mię o waszey „przychylności ku mey osobie, i moiey fa„milii i o waszey gorliwości o to wszy„stko, co się do mego nawet prywatnego „dobra ściąga.

## FRANCYA

*Z Paryża dnia 14. Kwietnia.* Sprawa Fouquiera Tinville sądzi się w przytomności licznie zbiegaiącego się ludu. Mimo uspokoienia Paryża, nie przestaią burzyciele taiemnych podżegać rozruchow. Dnia wczorayszego niespodzianie szmer powstał w Ogrodzie Palays Royal, iakoby wszczął się

mał rozruch po przedmieściach, a natychże przedmieściach wołano, że nie spokoyne głowy tumult w Ogrodzie Palays Royal wznieciły. Biegały więc tłumy z ogrodu na przedmieścia, a z przedmieść do ogrodu. Spotkanie się było dla wielu fatalne, iednak nowy ten fortel nie udał się malkontentom, gdyż błąd w krótce się odkrył, a trwoga zmieniła się w śmiechy i wołanie: niech żyie Rzplta.

*Z Paryża d. 18. Kwietnia.* Dnia 14. t. m. podał Reubel Konwencyi imieniem Deputacyi ocalenia zawarty pokoy między Francyą i Prusakami do ratyfikacyi. Gdy artykuły ieszcze raz przeczytane zostały, dekretowała Konwencya, iż bez żadnych dalszych roztrząsań iednomyślnością ten traktat we wszystkich punktach (patrz w Dodatku Korresp: Nro 34. na karcie 838.) utwierdza i ratyfikuie. Ten dekret znaywszą radością przyięty został, a Sala Konwencyi rozlegała się od okłasków.

Pierwey, nim ieszcze pokoy z Hiszpanią został zawarty, w Gazecie nazwaney Kuryer uniwersalny następne były wyrażone uwagi: „Negocyacye z Hiszpanią idą nay„żywiey. Ten pokoy przynaymniey będzie „nam równie pożyteczny iako i z Prusakami. „Ostatni pociąga za sobą większość Rze„szy Niemieckiey ku nam, i ułatwia nam „przewagę na całey północy.

„Ten że pokoy z Hiszpanią otwiera nasz „handel na wschodzie, i Dwór Neapolitań-

„ſki do ugody z nami wzywa, ułatwia „kommunikacye nasze z Afryką, Sycylią, „i Włochami, które tamowały srzodki upro„wiantowania południowey Francyi i dowo„zu zboża z obcych kraiow przez morze „srzodziemne.

Zawczora dnia 16. Talien w Konwencyi uczynił nayżywsze wyobrażenie tych wyſtępkow, których się Francuzi iako zwycięzcy w Hiszpańſkich Prowincyach Guipuscoa i Biscaya dopuścili, gdy ſyſtemę poſtrachu w całey swey bezecności okazali. Osoby wyższey rangi tameczno-kraiowe obciążyli kaydanami. Kościoły złupili, i Zakonnice z Klasztorow powypędzali. Niewiaſty, które klęcząc zełzami odarowanie życia błagały, bezbożni! zabiiali, i dla tego Biſkayczykowie do nayokrutnieyszych rzucili się przeciwko nam srzodkow, iż wzmocniwszy się do 20,000. ludzi, przeciwko Francuzom powſtali, do których gdy się wielu przyłączyło innych, oddaiąc wetzawet, żadnemu pardonu nie daią. Konwencya z naywiększym nieukontentowaniem ſłuchała takowe doniesienie i za podanym od Deputacyi ocalenia proiektem dekretowała: Ze w Hiszpanii, a osobliwie w Guipuſcoa i Biscaya dopełnione okrucieńſtwa naymocniey nagania, i że przyczyńcy takowych zbrodni ukarani zoſtaną, a zaś uwiezieni natychmiaſt wolność otrzymać maią. Proklamacya przez extraordynaryinego kuryera do Hiszpanii poſłana będzie, która

prawidła, podług których Francuzcy agenci w zdobytych kraiach postępować są obowiązani, zawierać będzie.

Gdy Duhem do Zamku w Ham przybył, pierwszym obiektem, który mu wpadł w oczy był pułosobek Marata. Zawołał: Bogu dzięki! cnota znayduie tu ieszcze schronienie.

Deputowany Polverel dawnieyszy Kommissarz w St. Domingo umarł.

A gdy na żądanie kolonistow był exenterowany, znaleziono w nim wnętrzności zupełnie spalone. Pewszechnie więc sądzą, iż musiał śmierć w truciznie połknąć.

Tenże d. 17. Konwencya dekretowała, iżby za 150. millionow miedziancy wybito monety.

Deputowany Barras Reprezentantem ludu przy zbroyney sile mianowany, która ma ułatwiać dowoz żywności do Paryża.

Dnia 16. w Konwencyi Imieniem Deputacyi ocalenia doniosł o zdarzeniach, iż do portow żywności nie mało wprawdzie przybyło, ale transport z portow do Paryża nazbyt iest trudny, gdy wiele ładownych bryk zrabowano. Jakoż i dziś ieszcze rano dla uchronienia się zaboystwa w Villete 4ry wory oddać ludowi musiano. A tak ieśli uczynione rekwizycye do obywatelow skutku mieć nie będą, to przy wszelkim dostatku pewnie głodu obawiać się należy.

Radził wydać do Paryżanow uniwersał zachęcaiący, aby cierpliwi byli, gdyż dnia

21. zapewne wielki transport żywności z Havre przybędzie. Deputowany Rouhier wniosł, iż trzeba siły użyć przeciwko tamuiącym dowozu.

Konwencya na ten wniosek mianowała go Szefem Eskortow transportowych, a on przysiągł, iż gotow iest umrzeć na swym urzędzie.

Angielski Poseł Pan Eden przybył do Paryża.

*Z Paryża d. 19. Kwietnia.* Tey nocy Konwencya się zgromadziła, gdyż nowy spisek odkryto. Wczora w wieczor uderzono alarm, wielu obywatelow stanęło pod bronią, Uśmierzono przecie rozruch, i dziś znowu wszystko spokoynie.

Niedostatek chleba iest ieszcze wielki. Reprezentant Barras odiechał do Havre i do Rotomagu dla zasłonienia dowozu żywności.

W Monitorze pod dniem 16. wyrażone są następne uwagi względem pokoiu między naszą Rzpltą i Prusakami zawartego. Ten pokoy różne opinie sprawił. Naypowszechnieysze wrażenie przyniosło głuchą radość i tego gatunku ukontentowanie, które zdaią się dowodzić, że się ieszcze nie wszystko stało, ale że to tylko iest pierwszym krokiem do żądanego powszechnego końca. Dobrzy politycy barziey byli kontenci z woyny nadarzoney z Prusakami, niż gdyby się mieli dziwować nad pokoiem, który teraz Prusak zawarł. Ludzie dnia 31. Maia,

i ich dowodzcy, którzy do zgromadzaiącego się ludu przedmowy mieli dla przyprowadzenia onych do buntow właśnie na ten sam dzień, w którym uwiadomiono o zawartym pokoiu z Prusakami, zdumieli się i prawie osłupieli, gdy urzędowna wiadomość o Traktacie przyszła. Republikanie barzo naturalny być wypadek znalezli, iż po tylu zwycięstwach pokoy nastąpił.

Royaliści w obłąkaniu niemi prawie z zadziwienia zostali.

Nayzagorzalsi arystokraci wprzódy sami głosili, że pokoy zawarty, potym rozsiewali potwarze o dziwotworach tego traktatu, nareszcie wmawiać innym chcieli, że Król Pruski traktatu nie będzie ratyfikował. Wszakże po nastąpioney ratyfikacyi zapewnie wmawiać zechcą, iż Król Pruski dla tego iedynie odstąpił koalicyi, aby tym barziey sprzyiał swym sprzymierzonym.

Lubo zaś ten pokoy wypadł z naturalnych przyczyn, atoli uważany być może, iako wielkie w teraznieyszych okolicznościach zdarzenie. Rzplta nie koniecznie potrzebowała, ile przy tak wielkich zwycięstwach, uznania swey exystencyi. Wszakże teraz przez uznanie z strony dawnieyszego iey nieprzyiaciela, odnosi zupełny nad nim tryumf.

Którzy gorliwie swą Oyczyznę kochaią, albo którzy dla obrony iey podnieśli oręż, będą mógli wyliczyć pomyślne skutki, które pełny czci Traktat w duchu naszych ar-

miow sprawił. Gdy Prusacy są naszemi przyiaciołmi, pewnie i koalicya zniknie. Przebieżmy z uwagą ieszcze raz umowy tego Traktatu, te zamykaią trzy wielkie charaktery, które mu nadaią cechę pożytków i trwałości, a które gruntuiąc się na obustronnym interessie, załatwiaią potrzeby ninieyszych okoliczności, i otwieraią obszerne pole na przyszłość. Gdyby to nie było interessem Króla Pruskiego, aby woyny dłużey nie popierał, to iednak byłoby naszym interessem, abyśmy walczyć zaprzestali. Wiadomo, że opanować to Państwo, które się może nazwać basztą warowną przeciwko innym Potencyom, nayceInieyszym było naszym interessem. Już się możemy Hollandyą na lądzie zastonić, abyśmy tym silniey na morzu przeciwko Anglii działali, i związki z owemi Prowincyami znowu otworzyli, które się oświadczyły hoynie materyałow nam zbywaiących dostarczać. ( *Reszta w Dodadku.* )

## TURCYA.

*Z Konstantynopola d. 20. Marca.* P. Descorches ( Markis de Ste Croix ) stanął w domu rezydencyonalnym Francuzkich Postow. Rozmaite ztąd szerzą się wieści, i że Ambassadora charakterem zaszczycony u W. Sołtana w krótce mieć będzie audyencyą. Zda się, iż Porta nie będzie ostatnią w uznaniu Rzpltey Francuzkiey. Zbliżanie się iednak P. Verninac do tey Stolicy, który

iuż wypłynął z Wenecyi i miał ſtanąć w Dalmacyi, sprawuie różne koniektury, a wszyſtkie dotąd pewności ieszcze cechą nie utwierdzone.

Z Archipelagu doniesienia wcale są nie pomyślne. Kilka nawałności gwałtownych niezmierną w okrętach i galerach poczyniły szkodę. Naywiększa w tym głodnym czasie ſtrata, gdy żywność z Egiptu wieziona, którey lud oczekuiąc, brzegi morſkie okrywał, w nurtach potopiona zoſtała.

Nie tylko w Stolicy, ale w Prowincyach głod wiedzie prawie do oſtatniey lud rozpaczy. Ztąd zabóyſtwa, gdy ieden drugiemu oſtatni prawie kawałek wydziera chleba, a mieyscami rozruchy poburzenia się wielu Prowincyi niebeśpieczeńſtwem zagrażaią.

Prócz tego W. Sułtana znacznie chylące się do oſtatniey ſłabości zdrowie, tym większą nabawia niespokoynością umyſły, że głoszą iakoby w Szaraiu wzmagaią się takie lamenta, iakby Cesarza iuż na świecie nie było. To pewna, iż puchlina w piersiach niebeśpieczeńſtwem życia przeſtrasza. W piątek oſtatni rozumiano, iż Monarcha nie przyidzie do Meczetu, ale koniecznie naparł się być przytomny nabożeńſtwu. Poznać było z samey twarzy ſtan barzo niedobry zdrowia. Smierć gdyby zakroczyła, prawdziwą Cesarſtwu przynioſłaby klęſkę, ponieważ Młodzian 16. letni zoſtałby naſtępcą.

DODA-

DODATEK Do... Nru 36.
# KORRESPONDENTA
## WARSZAWSKIEGO y ZAGRANICZNEGO
*w Sobotę d. 9. Maia Roku 1795.*

---

*z Warszawy.*

Wyszło tu Urządzenie JW. *Bukshewdena* w 10. Punktach, pod datą 4. Maia względem uprzątnienia Ulic z Ubogich, i ulokowania iednych po Szpitalach, drugich zaś przychodniow na mieysce ich rodzin lub siedlisk oddalenia. Wyznaczone Są przytym dwa tysiące złotych Polskich na expens w tym celu potrzebna, i pozwolona iest kwesta przez dziadow co tydzień z karbona od Burmistrza Cyrkułowego zapieczętowaną, dla zbierania po domach iałmużny. Dla dopilnowania zaś tego Urządzenia, Magistrat tuteyszy z pośrzodka siebie Szl: Andrzeia *Platha* i Franciszka *Tykla* Radcow wyznaczył, na Sessyi Magistratu dnia 5. Maja.

Z Grodna dn: 2. Maia,

*Zalecenie, aby wstrzymane były processa o długi Hrabiow Ogińskich.*

Ponieważ Dobra Hrabi Ogińskiego bywszego Podskarbiego Litewskiego, iako wspólnika przeszłoostatniey Rewolucyi obięte zostały w sekwestr; i chociaż niektórzy wierzyciele i pretensorowie w różnych Sądowych Juryzdykcyach zaczynaią, albo zacząć mogą o długi albo inne pretensye, do Dóbr tegoż sprawiedliwie, lub niesprawiedliwie zastosowane, prawem dochodzić; iednakże z racyow pierwszey: że w oddaleniu przerzeczonego Podskarbiego Ogińskiego z niewiadomości o Archiwach i Papierach iego, nie można mieć dostatecznych i potrzebnych dowodów na odpowiedź dochodzą-

cym pretensyow; drugiey: że takowe dobra z racyi sekweſtru poczytuią się za Skarbowe, i złączone teraz z przedażnemi dobrami bywszego Wielkiego Hetmana Lit: Hrabi Ogińſkiego, aby przed czasem należnym po różnych Subselliach Proceſsami zaplątane nie były, i aby przez to iedni Wierzyciele nie byli niesprawiedliwemi wyrokami uprzedzeni od innych; zalecam wszyſtkim Sędziom Grodzkim i Ziemſkim, aby wszelkie Sprawy i Proceſsa zaſtosowane do dobr Hetmana i Podſkarbiego Ogińſkich, iako i tych, ktorzy mogą być pozwanemi na odpowiedź z powodztwa pierwszych do naſtąpić maiącego później Zalecenia, były wſtrzymane. Dan w Grodnie Aprila 12. (29.) dnia 1795. roku. (L.S.) *MIK: Xże REPNIN.*

z Warszawy.

## *Uwiadomienie Publiczności.*

Dawny Profeſsor nauk publicznych z przywiązania do dobra powszechnego, trzydzieſtoletnią pracą, iak wiele młodzieży swemu dozorowi powierzoney, na cnotliwych i światłych wyſtawił Obywateli, tak rownie i teraz tąż samą miłością dobra publicznego tchnący, chętnie oświadcza przyimować młodź na Edukacyą bez żądania zapłaty od tey Edukacyi w tym zaufaniu, że przykładaiąc się do rzeczy nayważnieyszey, znaydzie rownie w społeczności dla siebie względy, iako doznawał zawsze od wdzięczności ſłodkiey nadgrody.

Naiſtotnieyszym Edukacyi celem donoszącego nadewszyſtko fundamenta Religii, to ieſt: boiaźń Boga, miłość bliźniego, ludzkość, grzeczność, rezolutność, polityka, ułożenie ciała, ochędoſtwo i wszelka obyczayność, przytym języki Polſki, Łacińſki, Francuzki, Niemiecki, wzor dobrego pisania z zachowaniem Ortografii, Rachunki, Rysunki, Geografia, Hiſtorya Swięta i Polityczna, Logika, Fizyka, Matematyka, Prawo Narodowe, i inne

wiadomości. Z tych zaś nauk co miesiąc będzie prywatny Examen, przy końcu zaś roku nastąpi generalny, gdzie Rodzice będą mieli sposobność przeświadczenia się o postępku dzieci w naukach, Rodzice troskliwi o dobre wychowanie dzieci swoich, i użyteczne nauki, niech się wcześnie zgłasza, gdyż wkrótce pewny nastąpi komplet.

Co zaś należy do wygod, iakie są: Stancya, Stół, opał, światło, Praczka, usługa, i inne nieodbyte fizyczne potrzeby, kosztuią tam na dzień od iedney osoby Zł: Polsk: 2. Mieszka w Warszawie. Życzący sobie, ma się udać do Korrespondenta Warszawskiego, od którego odbierze informacyą.

---

## ANGLIA.

*Z Londynu d. 22. Kwietnia.* Gazety nasze zawieraią traktat, który *Charette* w *Vendée* z Francuzkiemi Reprezentantami ludu zawarł d. 7. Marca, a to w następnych punktach.

*1mo.* Reprezentanci ludu przyrzekaią, iż mieszkańcom *Vendée* 80. milionów za poniesione szkody w spaleniu i spustoszeniu, wyznaczone będą.

*2do.* 40. Milionow natychmiast ma być wypłacone i rozdzielone.

*3tio.* Wszystkie przez Generałow *Vendée* podpisane: *Bons* maią bydź przez Rzpltę opłacone.

*4to.* W celu dopełnienia tego 40. milionow wydane będą ze skarbu.

*5to.* Mieszkańcy *Vendée*, uznaią Rzpltę Francuzką.

*6to.* General *Charette*, będzie miał ko-

mendę nad korpusem 2,000. które zostanie na żołdzie Rzpltey.

*7mo.* To korpus ma się składać z trzech batalionów, z których ieden w *Machecoul*, drugi w *Chalons*, a trzeci na innym, które się wyznaczy mieyscu, ulokowany zostanie.

*8vo.* Spisane będą te osoby, które z *Vendée* wygnane bydź maią. Generał *Charette*, listę onych poda.

*9no.* Wolne wyznanie Religii Katolickiey ma bydź uroczyście dozwolone. Niebronno więc będzie zakupić plac na wybudowanie Kościoła bez żadnych atoli dzwonów, same tylko wewnętrzne zostaną ceremonie.

*10mo.* Xięża, którzy Konstytucyiney przysięgi niewykonali, a z kraju są wygnani, mogą powrócić do *Vendèe*, i tam iedynie oyczyste dobra posiadać.

*11mo.* Nie ma bydź w *Vendée* żaden formowany Powiat, lub municypalność, ale tylko w każdey Prowincyi ieden Agent narodowy będzie.

*12do.* Nie maią bydź żadne rekwizycye wyciągane od *Vendée* przez ciąg lat 5.

Tu w Londynie do Xiążąt *Wallii*, iuż wielu niewolnikow przesłało supliki, którzy za długi w areszście zostaią, aby iak się dziać zwykło, przy wstąpieniu na Tron, lub ślubowinach i innych uroczystościach oświadczony był akt łaski. Już nawet imiona w niewoli będących dłużnikow spisano.

# FRANCYA.

*Dalszy ciąg Francyi z Monitora.*

Nakoniec pierwszym było interessem naszym rozłączyć koalicyą. Cóż? gdy transporta wschodniego morza z wielką naszą korzyścią od Anglii zabrane, izali nie mamy na czym dalszych pomyślności naszych gruntować? Prócz tego alboż nie widoczna rzecz, iak łatwa i beśpieczna otworzyła się dla nas droga częścio wzdłuż brzegów nadmorſkich, częścio przez Weſtfalią ſkroś pomykać się gdy zechcem do całych Niemiec. A gdy Miaſto *Emden* dla obu Narodów pożytecznym być może schronieniem okrętow, zatym nowy zbieg Hollendrów i Prussakow połączy handlowe transporta z beśpieczeńſtwem zobopolnym.

A zatym lądowa nasza siła przeciwko samey Auſtryi koncentrować będzie mogła, równie iak woienna przeciwko Anglii. Co tym łatwiey może koniec teraźnieyszey woynie przyśpieszyć, która na nieszczęście ludzkości nadto zadługo trwała.

Artykuły Traktatu pokoiu, który cały los negocyacyi z Rzeszą Niemiecką w ręku Fryderyka Wilhelma ſkładać zdaie się, ma za cel naypierwszy, aby Stany, które w Traktat nie weszły, do rychłego przywieść pokoiu. Wszak Rzplta nasza, która teraz Prusaka uważa iako swego ſprzymierzeńca, w tym zamiarze dodała onemu śrzodki aby wspaniałą grał rolę.

(*Reszta w naſtępuiącym Numerze.*)

*Z Paryżu d. 20. Kwietnia.* Nasz Poseł *Bourgoing* ſtanął iuż w *Madrycie*, i iak upewniaią miał iuż z Królem Hiszpańſkim konferencye.

W Publiczności rozchodzi się pogłoſka, że Hrabia *d'Aranda* do *Bayonny* przybył dla negocyacyi z naszemi Reprezentantami Ludu.

Oſtatecznie wzięci do więzienia Deputowani są przewiezieni do góry *St Michel*, i do *Kantu Jura-Gebirgs*, gdzie ma siedzieć w więzieniu *Lecointre*. Pod iego to łożkiem znaleziono wiele prochu, którym on chciał swe mieszkanie w Paryżu na powietrze wysadzić.

Gdy Pan *Eden* z Londynu tu przybył, mniemaią wszyscy, że nasz Rząd chętnie ſkłoni się do ugody z Anglią. Jeśli W. Brytania oddaie nam Wyspy nasze, my tym bardziey spieszyć się mamy z tą Potencyą morſką pokoy zawrzeć, gdy wszyſtkie wiadomości z Breſt, Rochefort i Toulon iednoſtaynie głoszą, że nie wiele mamy czego spodziewać się po flotach naszych. Zołnierze okrętowi są zaprawde pełni dobrey chęci, ale Dowodzcy wszyscy prawie nieumieiętni, i w przesądach zagrzebani, którzy po większey części za rządu *Robespierra* przez towarzyſtwa ludu bez względu na sposobność są na pierwsze wysadzeni rangi.

Piszą z Nantes, że *Stoffler* albo się podda wkrótce sam, albo przymuszony będzie większą siłą Republikanow zewsząd go ściſkaiących, do złożenia broni. Dalsi nieco Chounowie znowu się

mocno wzmogli. Korzyſtali oni z armiſticium, gdy w przeciągu dozwoloney ſpokoyności wſzyſtkie rozbroili Milicye, ſtraż w miaſtach utrzymuiące, i znaczne kontrybucye wybrali.

Cały Departament nazwany *de Maine* i *Loire*, oprócz *Angers*, a nawet i wielka część *de la Mayenne*, okryte są licznemi Insurgentow rotami. Mieszkańcy tamecznych kraiow zdaią się do nich łączyć, lubo z drugiey ſtrony czekaią zwołania przez Konwencyą Zgromadzeń pierwiaſtkowych, na których rozumieią, iż Konſtytucya roku 1791. całkiem przez wszyſtkich całey Francyi Obywatelów reklamowana będzie.

Mówią znowu o proiekcie Anglików na brzegi Francuzkie wylądowania. Dochodzą ztąd ich zamiarów, że na wyspach *Jersey* i *Guernesey* znaczne woyſka tak W. Brytanii, iako i Emigrantów są zgromadzone. Żąda Konwencya, iżby rychło zabieżeć wzmagaiącey się potędze. Chouanowie dotąd są dla ogromnego mnoſtwa hord poroſpraszanych tam i owdzie nader ſtraszni, lecz ſkoro będzie *Stoffler* poſkromiony, cała ich siła niemaiąc ſtałego wsparcia, zniknąć musi. Nie piszą nic o Generale *Charette*.

Konwencya dekretowała, iżby *Julien z Toulozy*, ieden z Reprezentantów ludu był uwolniony. Dekret oſkarżenia tego zapadł w tym samym czasie, gdy *Chabota* ſkazano do więzienia. Okazało się teraz, iż kradzieży wyſtępek był tylko pretextem. Jedynie dla tego *Chabot* zginął pod gillotyną, że się niepodobał *Robespierrowi*. Toż samo pewnieby spotkało i *Juliena*, gdyby pod ówczas nie umknął z więzienia. Jeſzcze niepostanowiono, czy *Julien* ma się do Reprezentacyi wrócić.

W Departamentach bliſkich *Vendée*, korzyſtali obywatele z dekretu pozwalaiącego wolność obrządków Religii, przeto Duchownych przywrócili. Prawie po wszyſtkich mieyscach przymuszeni są

Xięża Konſtytucyini do odwołania swoich przysiąg. Xięża Katoliccy w *Rennes* otrzyma i kościoł z dozwoleniem zupełnym odprawowania swych obrządków. Mnoſtwo ludu zbiegaiącego się na nabożeńſtwo, przekładać zdaie się Oyców swych Religią nad wszelkie nowości.

## NIEMCY.

*Z Frankfurtu d. 21. Kwietnia*, Pogłoſka o armiſtycyum pomiędzy Auſtryą i Francyą trwa nieprzerwanie. Z Moguncyi donoſzą pod datą 19. iż tamże Francuzi unikaią teraz w naszych okolicach wszelkiey okazyi do krokow nieprzyiacielſkich. Gdy zawczorą na łące *Ingelheimer* wyſtrzelono, wołali nazaiutrz Francuzi, iż ten człowiek, który dał ognia, zoſtał aresztowany.

Pan *Meyerink*, z ratyfikacyą zawartego między Francyą i Prusami pokoiu, przez tuteysze miaſto do Bazylei przeieżdżał.

Zdaie się za rzecz pewną, iż Ceſarſka i Rzeszy Niemieckiey armia przy Renie, utrzymywać się będzie tylko *defensive*, oczekuiąc, iaki obrot wezmą negocyacye pokoiu.

---

## DONIESIENIE.